

Tror ikke på norsk opprør mot klimakutt

2022-08-18

© Bondebladet

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke viderefremmes utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

Bondebladet | 18. AUGUST 2022

AKTUELT | 03

Tror ikke på norsk opprør mot klimakutt

Grønn tid: AgriAnalyse-leder Christian Anton Smedshaug mener det er lite trolig at norske bønder vil ty til den type klimaopprør som nederlandske bønder har gjort i sommer.

AgriAnalyse-leder tror ikke på bondeopptøyer som i Nederland, tross økte klimakrav også i Norge. Men politikken må tilpasses uforutsette endringer, fastslår han.

KLIMAKRAV

Tekst og foto: Anders Sandbu

I sommer har nederlandske bønder markert sin sterke motstand mot regjeringas framlagte nitrogenkutt-krav.

Daglig leder i AgriAnalyse, Christian Anton Smedshaug, følger både internasjonalt og norsk landbruk tett. Han ser ikke for seg at denne type opprør vil spre seg til Norge.

Dette til tross for kraftig skjerpede klimakutt-forpliktelse også overfor norsk jordbruk, samt at utslippene i norsk jordbruk i fjor økte mens Norges utslipp i praksis stod på stedet hvil, og tross utsetting av det som er tenkt brukt som statens hovedhjelpemiddel for bønders klimaomstilling: Bionova.

– Muligheten for et slikt opprør i norsk landbruk, er litt vanskelig å se for seg. Dette fordi vi har en jordbruksavtale som gir en ganske god inkludering av næringa i prosessene. Vi har en annen tradisjon for demokratiske prosesser, noe jordbrukets inngåtte klimaavtale med staten viser. Denne avtalen er balansert ut mellom næringa og statens ansvarsområder, sier Smedshaug til Bondebladet.

Hva angår klimastriden i Nederland, mener han myndighetene der kunne ha håndtert det hele vesentlig mer skånsomt – om de gikk for dialog, nyanserte og så på muligheten for lokale tilpasninger.

Spår opprør i Danmark

Smedshaug mener derimot at «nederlandske tilstander» fort kan spre seg til dansk landbruk. Og det er han ikke alene om å mene: I slutten av juli gikk to av de sentrale hovedkreftene bak de store traktordemonstrasjonene i København og Aarhus i november 2020, Knud Jeppesen og Peter Kiaer, ut i Landbruksavisen.

Budskapet var at landets nye CO2-avgifter og klimakuttkrav kan bli tennstikkene som får et dansk landbruksopprør å la det nederlandske til å flamme opp.

– Vi skal vise det øvrige samfunn at det går ut over oss alle sammen når makteliten pålegger landbruket restriksjoner og omkostninger, uttaler Jeppesen.

Her hjemme har vi hatt et bondeopprør. Men det var et opprør mot lønnsomhets- og inntektsutviklingen, samt offisielle tall bøndene overhodet ikke har kjent seg igjen i – snarere enn et opprør mot skjerpede klimakrav.

I Norge er det ikke lagt fram tall som sier noe om eller hvorvidt husdyrproduksjon må kuttes i som følge av at jordbruket innen 2030 skal kutte 5 millioner tonn CO2-ekvivalenter.

– Hva skjer, eller bør skje, om også den norske stat legger fram slike tall framover?

– Sommeren 2020 la vi fram et notat som viste hva som ville skjedd om en Nibio-rapport fra Miljødirektoratet ble fulgt opp. I klimarapporten framgikk det hva som ville blitt konsekvensene av å følge den. Blant annet ville Norge ha mistet en tredjedel av ammekyrne. Men dette er jo ikke politisk vedtatt.

– Må balanseres

Norsk jordbruk skal i meget høy grad kutte utslippene fram mot 2030. Men i fjor økte utslippene med 1,7 prosent. SSB oppgir at årsaken er en økning i antall melke- og ammekyr i fjor.

«De ulike hensynene må balanseres ut ved å vektlegge alle samtidig»

Christian Anton Smedshaug

Det nederlandske klima-opprøret

■ Den nederlandske regjeringas framlagte nitrogenstrategi vil følge beregninger innebære at 11 200 gårder må stenges. Ytterligere 17 600 bønder må redusere husdyrholdet betydelig.

■ Regjeringa har satt av hele 25 milliarder euro til ulike ordninger som kan redusere husdyrproduksjonen.

■ Noen landbruksområder skal nå redusere utslippene av nitrogen med 70 prosent innen 2030. Landbruket betegner det som helt urealistisk.

■ Nederland har ikke klart å oppfylle sine forpliktende klimakutt-mål. Nederland er et av landene som slipper ut mest klimagasser, og mye av utslippene kommer fra landbruket.

Med dagens beregningsmodell vil i praksis enhver oppskalering av norsk husdyrproduksjon slå negativt ut på den offisielle norske klimastatistikken. Klimakutt på den enkelte gård, som følge av god agnometri, telles derimot i liten eller ingen grad med.

Ruralis-forsker Klaus Mittenzwei ga nylig uttrykk for at klimakutt på norske gårder blant annet kan føre til mindre matproduksjon.

– Må norsk landbruk regne med å gi opp den grunnleggende forutsetningen om at økte klimakutt og økt matproduksjon skal gå hånd i hånd?

– De ulike hensynene må balanseres ut ved å vektlegge alle samtidig. Man kan ikke «enfaktor-optimalisere» jordbruket, slik at det ene hensynet skal dominere fullstendig over de andre. I norsk tradisjon vil vi finne en balanse som klarer å ivareta dette. Det kan også være knyttet til en større anerkjennelse av jordbrukets bidrag til å lagre karbon. Kunnskapen om karbonforvaltning, utslipp og lagring er dessuten i stadig utvikling, sier Smedshaug.

Tror på tilpasning

Smedshaug mener det for jordbruket er avgjørende at også næringas positive bidrag, blant annet karbonbinding, telles med. I flere miljøjobber det nå intens med å se om man kan få ned utslippene fra norske drovtiggere. Det kan «endre spille» ganske betydelig, mener han.

Analysesjefen tror på å bruke nok tid og ressurser på slike forhold, i arbeidet med å skape en bedre klimapolitikk som er bedre tilpasset alle kryssende hensyn også over tid.

– Vi må tilpasse politikken til de uforutsette utfordringene som oppstår. Vi må ha dette som utgangspunkt, for ellers er det fare for at politikken mister sin legitimitet. Det er i ferd med å skje i energipolitikken. Men vi har muligheten til å nå jordbrukets klimamål, om vi følger planen som er lagt. Jeg tror vi på sikt vil se vesentlige forbedringer knyttet til føring av drovtiggere, og metan. Og vi ser en stor vilje i næringa til å gå over til fornybar energibruk, sier Smedshaug. ■